

Reilu siirtymä, ilmastonmuutos ja kestävyys: Living Lab turvemaiden kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi Suomessa

Luke: Ellen Huan-Niemi, Jyrki Niemi, Jyrki Jauhiainen, Raija Laiho SYKE: Suvi Huttunen, Annika Lonkila

Reilu, kestävä ja ilmasto- ja ruokajärjestelmä

E2 Tutkimus: Marjatta Selänniemi Jyväskylän yliopisto: Ari Paloviita Helsingin yliopisto: Sara Simola Bernin yliopisto: Theresa Tribaldos

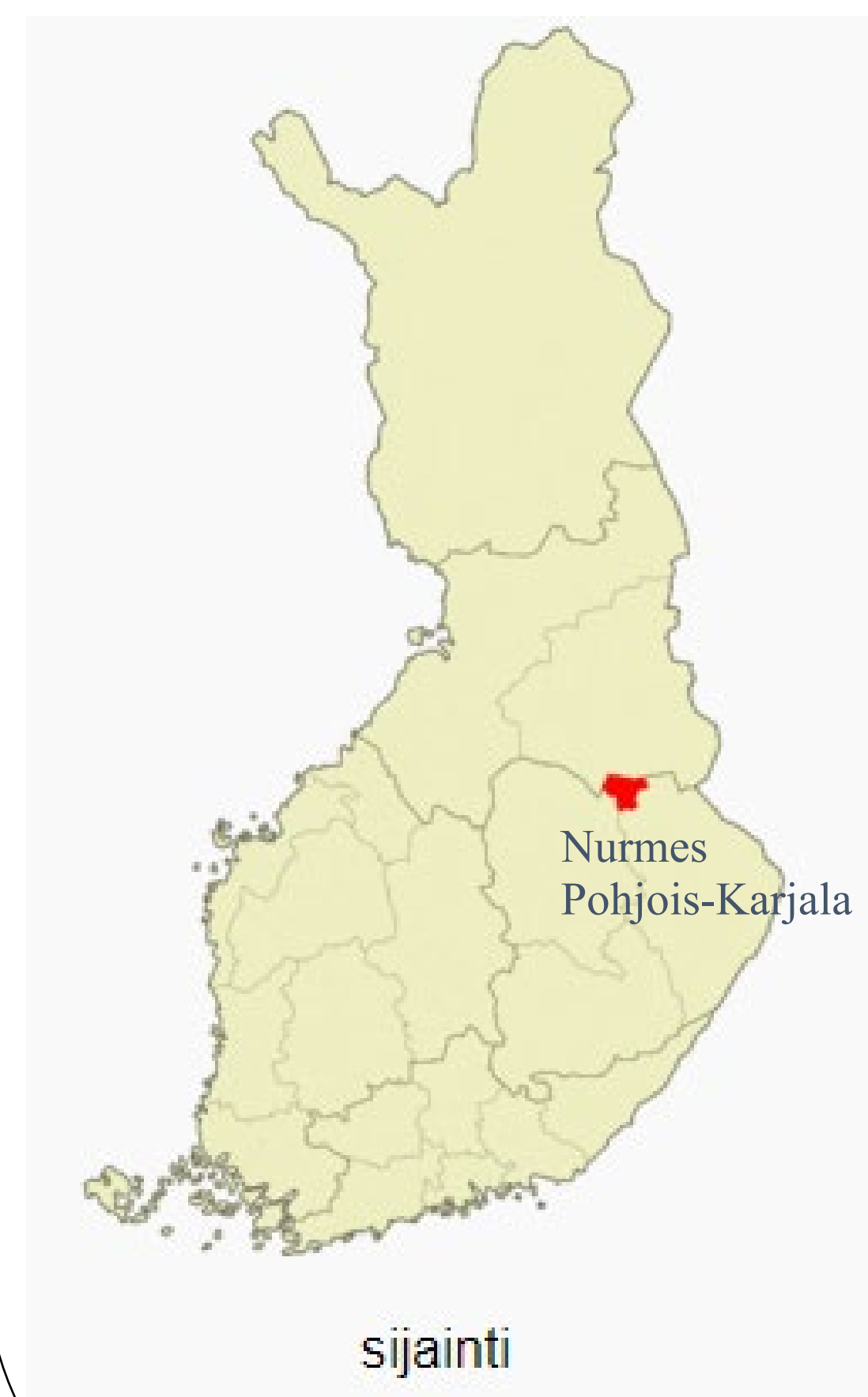
Living Lab:n tarkoitus on kehittää yhdessä ruokajärjestelmän sidosryhmien kanssa ohjaukskeinoja, joiden avulla voidaan vähentää turvemaiden kasvihuonepäästöjä Suomessa.

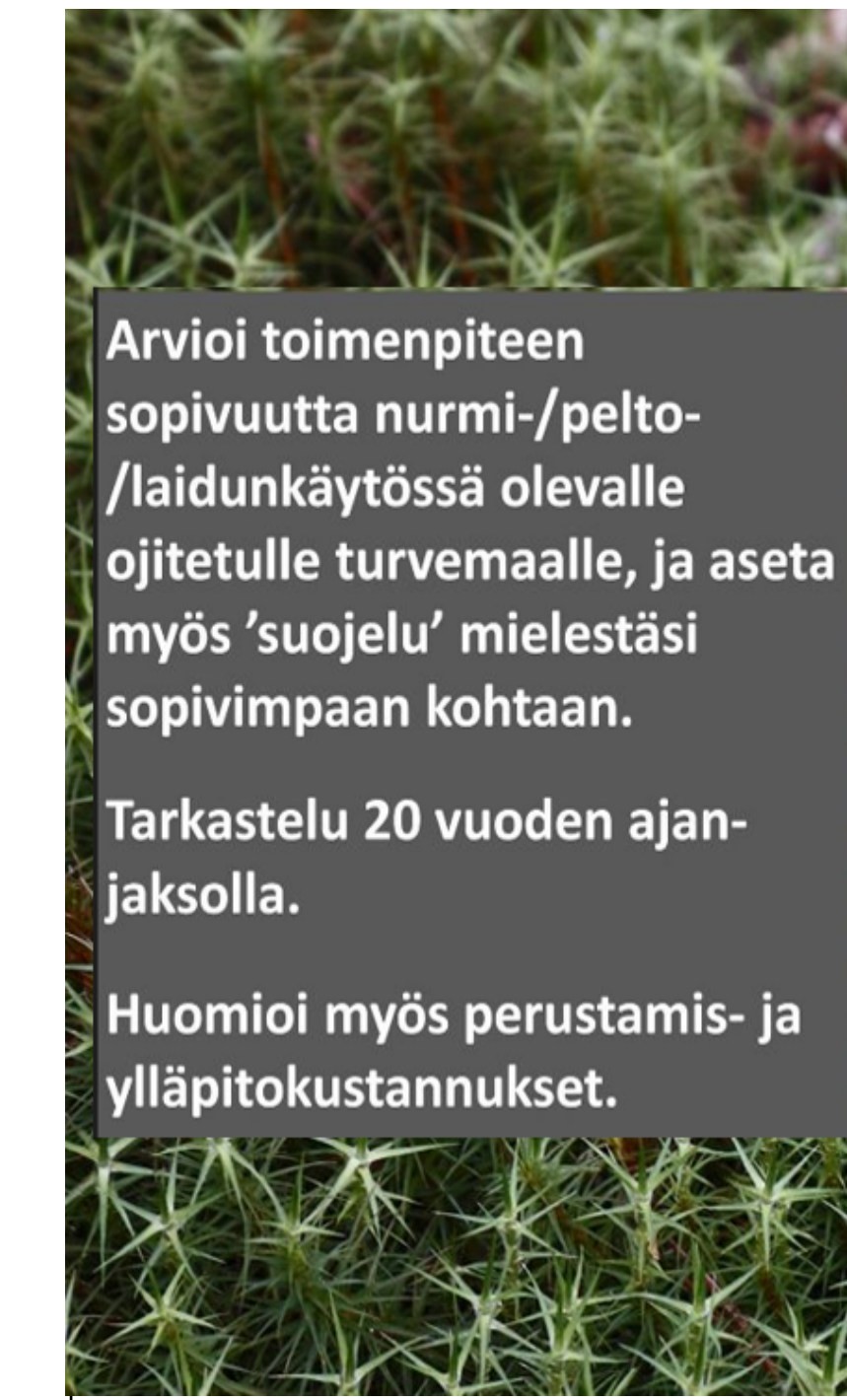
Living Lab tuottaa poikkitieteellistä tietoa ruokajärjestelmän kestävyysmurroksen tueksi ja mahdollistaa ruokajärjestelmän kolme päätavoitetta – ruoka- ja ravitsemusturva, toimeentulo ja kohtuulliset tulot sekä ympäristön kestävyys.

Living Lab:ssa kehitetään yhteisymmärrystä ruokajärjestelmän toimijoiden kesken sekä sellaisia ratkaisuja ja politiikkatoimia, joilla voitaisiin saada aikaan merkittävät vähennyksiä maatalouden turvemaiden kasvihuonekaasupäästöihin. Ratkaisuja luodaan yhteiskehittämisen menetelmiä hyödyntäen tosielämän toimintaympäristöissä.

Tutkimus, arviointi ja toteutus tapahtuu Nurmeksessa, Pohjois-Karjalassa. Osallistujat ovat mukana kaikissa Living Lab:n vaiheissa: ongelmien tunnistamisessa, innovoinnissa sekä Living Lab:n arvioinnissa. Ydinsidosryhmät ovat maanviljelijät ja paikallisyhteisö.

Arvioi toimenpiteen sopivuutta nurmi-/pelto-/laidunkäytössä olevalle ojitetulle turvemaalle, ja aseta myös 'suojelu' mielestäsi sopivimpaan kohtaan. Tarkastelu 20 vuoden ajanjaksolla. Huomioi myös perustamis- ja ylläpitokustannukset.

Visio työpaja

Maanviljelijät ja paikallisyhteisö: Järjestä toimenpiteet (1-9) niiden toteuttamiskelpoisuuden mukaan järjestykseen (1 helppo, 9 erittäin vaikea)

1. Siirtyminen pysyvään nurmiviljelyyn 1-vuotisista viljoista turvemailla
2. Peitekasvien käyttö viljanviljelyssä turvemailla
3. Luonnontilaisen suon suojelu
4. Suorakylvö turvemailla
5. Joutomaana olevan kuivatetun turvemaan ennallistaminen
6. Turvemaan metsittäminen
7. Kosteaa nurmiviljelyä (kuivatussyvyys 30 cm) turvemailla
8. Säätosalaajitus turvemailla
9. Kosteikkoviljelyyn siirtyminen turvemailla

Yhteisymmärrys ruokajärjestelmän toimijoiden kesken

Sidosryhmien haastattelut: Yhteisymmärrys ruokajärjestelmän toimijoiden kesken	viljelijät	paikallisyhteisö	hallinnon edustajat	yritykset järjestöt
1) Maanviljelyn merkitys: ruoan tuottaminen, viljelijöiden toimeentulo, maatalon sekä maaseudun elinvoimaisuuden ja perinnemaiseman ylläpitäminen	✓	✓	✓	✓
2) Viljelyn kannalta heikot tuottoisten peltojen poistaminen ja niiden ennallistaminen tai metsittäminen kohdistuu paksuturpeisille pelloille	✓	✓	✓	✓
3) Ei enää uusien turvepeltojen raivauksia	✓	✓	✓	✓
4) Tiedon epävarmuus ja puute sekä tutkimusta tarvitaan paljon lisää	✓	✓	✓	✓
5) Tilusjärjestelyt kivinäismaiden saamiseksi tarvitsijoille, jotta voivat luopua turvemaista	✓	✓	✓	✓
6) Poliittista tahtoa asian ratkaisuun ei kuitenkaan löydy	✓	✓	✓	✓
7) Turvemaiden päästöjen vähentämisen kustannuksia ei voida korvata markkinoiden kautta	✓	✓	✓	✓

Erilaiset näkemykset ruokajärjestelmän toimijoiden kesken

Sidosryhmien haastattelut: Erilaiset näkemykset ruokajärjestelmän toimijoiden kesken	viljelijät	paikallisyhteisö	hallinnon edustajat	yritykset järjestöt
1) Turvemaiden poisto viljelykäytöstä ei kaada Suomen huoltovarmuutta eikä ole merkittävä kansantaloudelle	X	X	✓	✓
2) Turvepelloilla on iso rooli maatalouden kasvihuonekaasupäästöjen tuottajana ja niihin kohdistuu päästövähennyspainetta	X	X	✓	✓

Arvioi toimenpiteet kasvihuonekaasupäästökertoimien ja toimeenpanon helppouden mukaan

Fokusryhmäkeskustelu

Tutkijat: Järjestä ilmastonmuutoksen hillinnän toimenpiteet (1-9) perustuen tietoon päästökertoimista ja toimeenpanon helppoudesta (1 paras, 9 heikoin/epävarmin)

1. Luonnontilaisen suon suojelu
2. Turvemaan metsittäminen
3. Joutomaana olevan kuivatetun turvemaan ennallistaminen
4. Siirtyminen pysyvään nurmiviljelyyn 1-vuotisista viljoista turvemailla
5. Kosteaa nurmiviljelyä (kuivatussyvyys 30 cm) turvemailla
6. Kosteikkoviljelyyn siirtyminen turvemailla
7. Suorakylvö turvemailla
8. Peitekasvien käyttö viljanviljelyssä turvemailla
9. Säätosalaajitus turvemailla

Ohjaukskeino työpaja

Toimenpiteet ja ratkaisut hallinnon edustajilta

- Tilusjärjestelyjen hyödyntäminen ja valtion maanostot tilusjärjestelyalueilla
- Ilmastokosteikoiden perustaminen sekä valtakunnallisen kosteikkokartan luominen
- Heikot tuottoisten turvepeltojen kartoitus ennallistamista varten
- Käynnissä/suunnitteilla olevien ennallistamishankkeiden saaminen kartalle
- Tilastoinnin kehittäminen ja turvemaatutkimusten lisääminen
- Päästövähennysten laskeminen maatalon hyödyksi
- Viestinnän tehostaminen toimenpiteiden hyödyistä
- Työkalujen kehittäminen vaikuttavien kohteiden löytämiseksi
- Rahoituksen järjestäminen suunnitelluille ennallistamishankkeille
- Maa- ja metsätalousministeriöllä keskeinen rooli suunnitelmallisessa kohdentamisessa

Toimenpiteet ja ratkaisut yritykseltä ja järjestöltä

- Vastuullisuuslisä viljeltyjen turvepeltojen pitämisestä pysyvällä nurmella
- Viljelijöiden koulutus faktatiedolla turvepeltoihin liittyen, viljelijöitä kunnioittaen
- Hyvien esimerkkien jakaminen (edelläkävijä-viljelijät)
- Vastuullisuustoimipolku yrityksiin: vapaaehtoisuuteen perustuvasta lisähinnan maksamisesta kohti pakollisuutta (turvepeltojen kohdalla tämä ei välttämättä yrityksille realistinen vaihtoehto)
- Yritysten omien ilmastotavoitteiden kautta rahaa kotimaisiin ennallistamishankkeisiin
- Viestinnän oltava ei-syölistävää ja säilyttävää positiivinen viesti, medialle tarjolle positiivisia juttuja kuten retkiä kosteikoille ym., viestin viemisessä sekä maanomistajat että muut toimijat aktiivisesti mukana
- Tarvitaan turvema-asioiden eteenpäin viemiseen asialle omistautunut verkosto, Peatland Action Group (vrt. Baltic Sea Action Group), esim. ELY-keskuksen ilmastoyksikkö voisi olla tällainen verkosto